

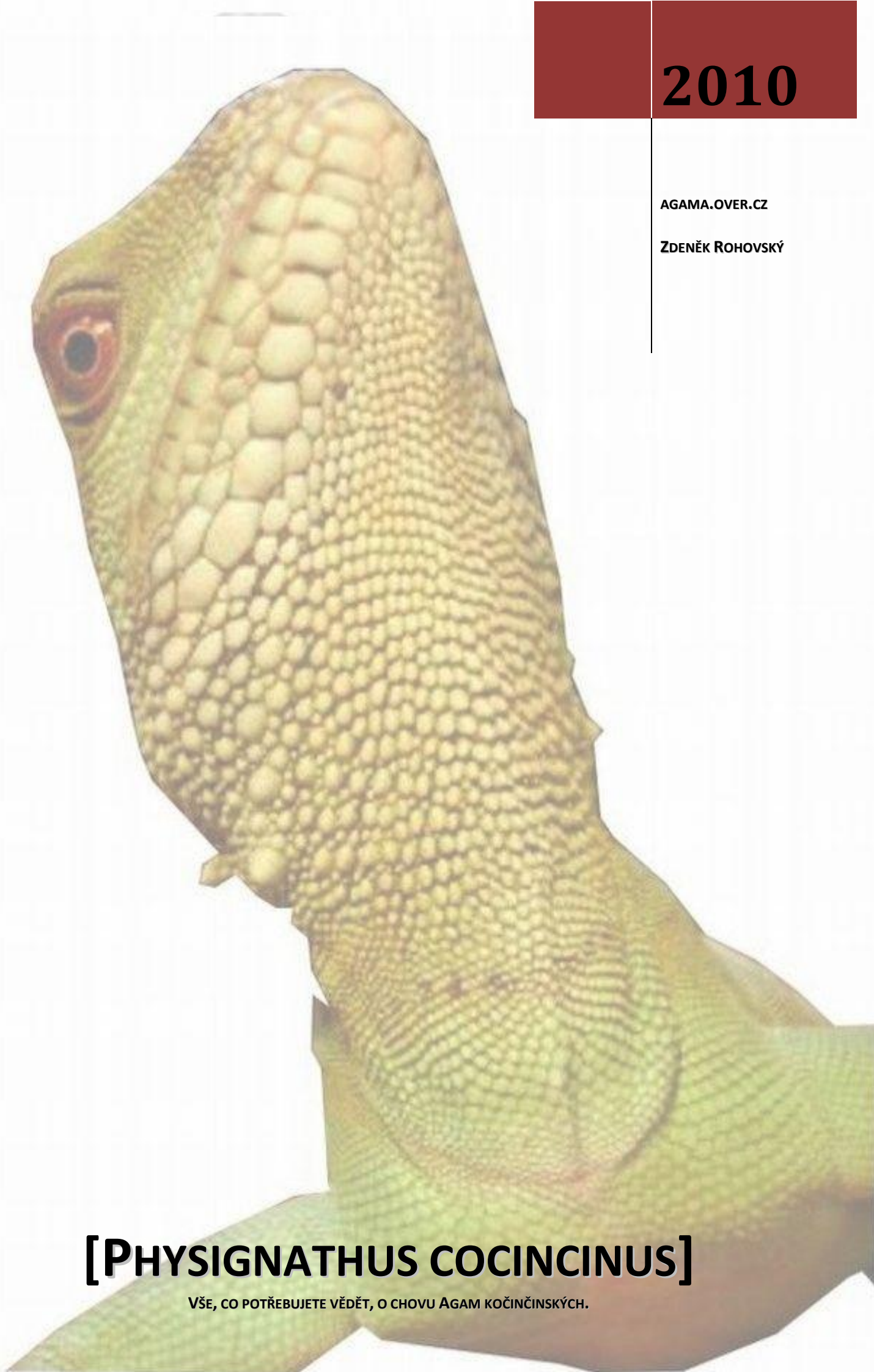
2010

AGAMA.OVER.CZ

ZDENĚK ROHOVSKÝ

[PHYSIGNATHUS COCINCINUS]

VŠE, CO POTŘEBUJETE VĚDĚT, O CHOVU AGAM KOČINČINSKÝCH.

Obsah

Úvod.....	3
První kontakt se zvířetem	4
Taxonomie a agamovití.....	5
Výskyt.....	6
Vzhled.....	7
Terárium.....	8
Karanténní terárium a první setkání zvířat	10
Vícedruhové terárium	11
Potrava.....	13
Chov krmného hmyzu	15
Rozmnožování.....	17
Stavba inkubátoru.....	18
Základní zdravotní problematika	19
Závěr a zdroje.....	23

Úvod

Právě držíte v rukou základní manuál chovu *Physignathus cocincinus*, který shromažďuje informace z méně či více dostupné literatury a mé chovatelské zkušeností. Agama kočičinská patří v současné době mezi nejoblíbenější a nejčastěji chované ještěry v zajetí a tím se také stává, že žijí v nepřírodných a hlavně v nevhodných podmínkách. Úkolem této publikace je osvětlení nejzákladnějších podmínek, rady pro výrobu terária, inkubátoru a také popsání chov krmného hmyzu a mnohé další. Věřím, že publikace Vám pomůže v začátcích a v případě jakýchkoliv nejasností máte možnost se na mě obrátit a pokusit se vyřešit Váš problém.

ZDENĚK ROHOVSKÝ

AGAMA.OVER.CZ

První kontakt se zvířetem

Správný výběr zdravého jedince je asi základním a nejdůležitějším faktorem pro jeho úspěšný chov. Při výběru plaza je více než u jakéhokoliv jiného domácího zvířete nutné nechat stranou jakékoliv myšlenky na záchranu ubohého, nezdravě vypadajícího zvířete ze zverimexu. Nemocní ještěři téměř vždy uhynou, neboť v době, kdy je nemoc již znatelná, dosáhla obvykle bodu, kdy se už nedá vyléčit. Takže zbytečně nevyhazujte peníze a předejděte tak zklamání: začněte správně s ještěrem, který vypadá dobře a zdravě. Přednostně vybíráme ze zvířat z odchovu a vyhýbáme se importu. Ceny za mláďata od chovatelů se pohybují od 350 do 900 Kč, dle velikosti.

Na co si dát pozor?

1. Na zvířata, která vypadají vyhuble, apaticky, nezdravě a odmítají potravu. Tato zvířata mají nízkou tělesnou hmotnost, dehydrovaný vzhled (volnou kůži), propadlé oči a chybí jim ostrážitost.
2. Na zvířata s neobvyklými bulkami kdekoliv na těle (pod kůží a podél čelistí), zvířata s opuchlými prsty, končetinami nebo s nateklými čelistmi, zvířata s očními váčky a nerovnoměrně rozmístěnými plochami ztmavlé kůže nebo černé pigmentace.
3. Břicha a ocasy by měly být oblé a jejich těla by neměla být příliš poškrábaná. Oblast okolo řitního otvoru (kloaky) by měla být čistá a bez vlhké stolice nebo jakýchkoliv nečistot, stejně tak i břicho. Oči by měly být kulaté a čisté (jasné).

VOSJOLI, Phillipe. *The Green Iguana Manual*. Advanced Vivarium Systém, 1998.

Třítýdenní mláďata z odchovu

Taxonomie a agamovití

Říše: Živočichové (animalia)
Oddělení: Triblastica
Pododělení: Druhoústí (deuteronomia)
Kmen: Strunatci (Chorvata)
Podkmen: Obratlovci (vertebrata)
Infrakmen: Gnathostomata (čelistnatí)
Nadtřída: Tetrapoda (čtyřnožci)
Podtřída: Amniota (blanatí)
Infratřída: Diapsida
Kohorta: Lepidosauromorpha
Nadřád: Lepidosauria
Řád: Šupinatí (squamata)
Podřád: Ještěři (sauria)
Infrařád: Lacertilia
Nadčeleď: Iguania
Čeleď: Agamovití (agamidae)
Podčeleď: Agamy (agaminae)
Rod: Physignathus (agama)
Druh: Physignathus cocincinus

(BioLib - Taxonomic tree of plants and animals with photos – biolib.cz)

Agamovití (Agamidae) jsou čeledí středně velkých ještěřů s velkou kulatou hlavou a dlouhým, nelámavým ocasem. Často jsou pestře zbarvení a nebo mají na těle různé rohovité výrůstky, límce nebo hřebeny. Jsou aktivní převážně ve dne, dobře běhají, šplhají nebo hrabou, živí se hlavně hmyzem. Celkem je známo asi 300 druhů ve 34 rodech, agamy žijí v Africe, Asii, Austrálii i jihovýchodní Evropě, v Česku se nevyskytují. Mají-li české jméno, rodové jméno je nejčastěji agama. Nejčastěji chovaným druhem v ČR je Agama kočínčinská (*Physignathus cocincinus*), často mylně označována za Agamu vodní. Jedná se o druh vodní agamy, kterých je asi 8 druhů. Avšak ve skutečnosti se pod názvem Agama vodní v české taxonomické řadě skrývá jiný tvor – Agama australská či jižní (*Physignathus lesueurii*). Druhové jméno *cocincinus* je podle místa naleziště prvního exempláře - podle regionu Cochinchina. V cizích jazycích se s *P. cocincinus* můžete setkat také jako s *die grünne Wasseragame* či *green watter dragon*.

Výskyt

Tento druh agam popsal poprvé Cuvier v roce 1829, když je objevil ve Vietnamu. Agamy žijící ve volné přírodě preferují vlhké tropické lesy na jihovýchodě asijské pevniny - severní Thajsko, Barma, Kambodža, Laos a také Vietnam. Většinou se vyskytují v okolí řek, jezer, potoků či rybníků - v nížinách s teplotou okolo 27°C s malými sezonními výkyvy a až s 1800 mm srážek. Vlhkost prostředí bývá okolo 80 % a teploty během roku neklesnou pod 18°C. Slunce zde svítí skoro kolmě a proto je zde fáze soumraku velmi nízká. Ve volné přírodě milují vodu, velmi dobře plavou a umí se dokonale potápět. V případě nebezpečí se ponoří do vody a vydrží pod hladinou až 2 hodiny. V klidném prostředí se šplhají co nejvýše a tam se sluní. Dalo by se říci, že se spíše jedná o stromové ještěry, jelikož na větvích tráví většinu svého života, ale také jsou velmi šikovní a zdatní ve vodě, možná proto přívlastek „vodní agamy“. Pro spánek využívají tenké větve, aby snáze ucítily vibrace, které by vytvářel jejich potencionální nepřítel (většinou hadi). Jedná se o teritoriální zvířata a samci si své území hlídají před druhy stejného pohlaví. Díky změnám přirozeného prostředí lidmi se agamy vyskytují i v blízkosti obydlí člověka.

Oblast výskytu

Typické prostředí Thajska (The Parasitic Plant Connection - parasiticplants.siu.edu)

Vzhled

Agama kočičinská je ještěr celkové délky 80 - 100 cm, délky těla 25 – 35 cm a o hmotnosti dosahující 30 - 70 dkg (samci okolo 60 dkg a samice 35 dkg) . Zpravidla však v zajetí dorůstají délky 65 - 75 cm. Mláďata dosahují po vylíhnutí velikosti 12 - 15 cm a mají výrazně velkou hlavu, často zbarvené do hnědo-zelena. Barva těla dospělců je tmavě zelená až světle zelená, ocas je příčně zploštělý a černo-žlutě pruhovaný. Ocas využívá pro udržení rovnováhy a při lezení, někdy jej užívá jako „bič“ proti útočníkům a také proti chovateli. Břicho bývá světle zelené až nažloutlé. Hlava je trojúhelníkového tvaru a u samců dosahuje větší velikosti než u samic. Také se po velké části těla táhne hřeben, který končí v půlce ocasu a je výraznější u samců. V dutině ústní se nachází malé špičaté zoubky, které pomáhají vysávat větší kořist a také umožňují všežravou orientaci, dále je v dutině ústní jazyk, ten je lepkavý - pro udržení kořisti, avšak není vystřelovací. Na hlavě se ještě nachází jeden speciální orgán. Mezi očima mají tzv. třetí oko, které pomáhá rozeznávat světelné podmínky a také slouží jako termoregulátor. Agamy kočičinské mají velmi dobře vyvinuté nohy, přední nohy jsou více svalnatější než zadní štíhlé nohy. Přední silné nohy s pěti drápy jsou používány k lezení a uchopení větví, kdežto zadní nohy pomáhají při skákání a plavání. Zajímavostí je, že tyto agamy dokážou běhat po zadních, rovnováhu jim udržuje dlouhý ocas. Další zajímavostí je také barvozměna. Nejedná se o klasickou barvozměnu jako např. u chameleonů, ale i přesto stojí za povšimnutí. Jestliže je agama vitální, vyhřívá se a má dostatečnou teplotu, je světle zelené barvy. V případě strachu, stínu, chladu nebo nějaké nemoci, je tmavě zelené až černé barvy. Objevují se zde i rozdíly ve stavbě těla dle místa původu, avšak nejsou moc zřetelné - pro příklad - agamy pocházející z Vietnamu mají protáhlejší čumák než agamy původem z Thajska. Jsou to denní zvířata, která se dožívají 10 - 15 let, nejstarší žijící agama je v Londýnské Zoo a má přes 17 let.

Terárium

S ohledem na velikost těchto ještěřů a také na to, že ideální **chovnou skupinou je 1,3** či minimálně 1,2 (samec a 2 samice), jsou pro takto velkou skupinu vhodné rozměry terária **1*1 *1, 5 m a více**. Samci mezi sebou svádějí souboje, proto je chov více samců pohromadě možný pouze ve velkém teráriu a ve větší skupině. Dominantní samci také obsazují nejlepší místa na vyhřívání a pro odpočinek na větvi. Ze své vlastní zkušenosti však důrazně nedoporučuji chov více samců v jednom teráriu. Chov jedince není nijak nemožný, lepší pro soliterní chov je samec. Pro jedince se velikost terária pohybuje okolo 100* 60*60 cm - hodnoty jsou jen orientační. Obecně platí, že čím je terárium větší, tím pro agamu lépe. Jestliže je terárium malé, tak se nám hůře udržují potřebné teplotní rozdíly a tím pádem se v něm agama necítí nejlépe, snaží se dostat ven a často dochází k poraněním tlamy. **Denní teplotu** bychom měli mít **27 - 31°C** a **noční teplotu s poklesem až na 21°C**.

Osvětlení

Přírodnímu nefiltrovanému slunečnímu záření se nic nevyrovná, avšak můžeme se pokusit o částečnou náhradu v podobě UV zářivek či žárovek, výbojek. Záření UVB je důležité pro zpracování vitamínu D3, který získávají ze stravy a při nedostatku tohoto záření může docházet k metabolickému onemocnění kosti (nedostatek vápníku). To, co ušetříte na osvětlení se prodraží na léčebných výdajích. Také je velmi důležitá vzdálenost od zářivky, účinnost bývá do 30 cm, proto poskytněte agamám nějakou větev přímo pod zářivkou. Dávejte si pozor na levné žárovky, kde je psáno, že poskytují celé spektrum záření, jedná se většinou jen o záření UVA. Zářivky s UVB stojí od 300 až do několika tisíc Kč a osobně bych pro tento druh agam doporučil z těch levnějších **Narva Reptilight**, na malou vzdálenost také **ReptiGlo 10 UVB 26 W** a z opravdu kvalitních zdrojů např. **MegaRay 120 W**. Nezapomínejte, že se stářím zářivky se snižuje vyzařované množství UVB, proto bych asi tak po 8 měsících lineární zářivky měnil. V teráriu by také neměla chybět dostatečně dlouhá lineární zářivka, která dodá viditelného světla. Problematikou osvětlení a dodáváním kvalitních UVB zdrojů se zabývá mnou doporučovaný **TeraShop** - více na <http://terashop.cz/>.

Tepelné zdroje

Pro vytopení terária na určitou teplotu volíme žárovky buď obyčejné nebo keramické. Wattáž žárovky zjistíme jednoduše měřením teploty, nejčastěji vyhovuje 40W žárovka, v teplejších místnostech i 25W (záleží však také na vzdálenosti od zdroje). V případě výbojek s UV typu MegaRay, Osram Ultra - Vitalux a podobně genereuje výbojka jak UVB záření tak i dostatečnou teplotu na vyhřívání. Avšak dávejte pozor, aby se zvířata nemohla popálit. Topné kameny bych do terária vůbec neumísťoval, agamy se rády sluní a ne se pečou na kamenech, opět je zde nebezpečí, že se zvířata mohou opálit. V každém teráriu by také neměl chybět teploměr.

Voda

Agamy vodu milují ale ne všechny. Měli byste agamám poskytnout velkou vodní plochu se stále čistou vodou. Nezapomínejte na to, že agamy vypouští exkrementy i exkrety ve vodě, proto je nutná každodenní výměna či velmi opravdu kvalitní filtrační zařízení. Jako vodní nádrž můžete použít různé plastové nádoby či akvárium a podobné. Berte ohled při výběru nádoby na snadnou údržbu. Poskytněte agamám také dostatek vody, aby se mohly alespoň z 50% ponořit. Vodu není bezpodmínečně nutné vyhřívát, postačí pokojová teplota, důležitější je čistota vody.

Vlhkost

Měla by se pohybovat okolo 80%, což bývá docela obtížné udržitelné i s vodní nádrží. Můžete si zakoupit různě drahá zařízení pro rosení. Já osobně používám ruční rozprašovač. Denně jim tam rozpráším asi litr vody a vlhkost je ideální, je vhodné mít také vlhký substrát. Mnoho lidí nepovažuje vlhkost za důležitou, ale mýlí se. Uvědomte si, že tyto agamy pocházejí z vlhkého tropického klimatu a také vlhkost je jednou ze základních podmínek. Pro zvýšení vlhkosti pomohou živé rostliny a také si můžete pomoci filtračními zařízeními, které různě tryskají vodu v nádrži a nebo rozprašují, což je pořád levnější než automatické rosení. V každém teráriu by neměl chybět vlhkoměr.

Substrát

Zde by se mohla strhnout velká hádka. Máte na výběr několik možností, ze kterých můžete vybírat. Bukové štěpky (chipsy) jsou velmi estetické, čisté, suché a bez zápachu, ale mají jednu nevýhodu, těžko se s nimi udržuje vysoká vlhkost. Avšak do začátku s chovem jsou naprosto ideální. Lignocel je snad nejkontroverznější substrát. Mnoho chovatelů jej považuje za ďáblovu sémě a mnoho chovatelů si jej nemůže vynachválit. Já osobně používám směs lignocelu a zeminy a vyhovuje mi. Používání samotného písku bych zavrhl, agamy někdy písek požírají a to by mohlo vést k ucpaní střev, proto jej vždy s něčím míchat. Samotná rašelina také není špatná, avšak já preferuji svůj mix, který denně močím, aby byl stále vlhký a neuschnul, poté by prášil a lepil se na agamy. Dále pak je vhodné používat nějaké kameny okolo vodní nádrže, k tomu používám akvarijní štěrky, který kupuji v OBI, jelikož tam stojí 25 Kg do 100 Kč. Kameny zabírají větší část terária než samotný substrát, ten tam mám jen proto, že v něm mám zasazené rostliny a pro snůšky.

Živé rostliny

Jsou výborné pro udržení vlhkosti v teráriu, avšak musím říct, že jim agamy dají docela zabrat. Také jestli nekrmíme z ruky, může volný hmyz v teráriu rostliny ožírat, což jim moc neprospěje. Jestliže si koupíme rostlinu a hodláme ji do terária zasadit, tak bych ji nechal asi 14 dní ještě mimo terárium, osprchoval ji a přesadil. Často se stává, že rostliny mají na sobě různé postřiky a chemická hnojiva, která mohou být nebezpečná. Také dávejte pozor na jedovaté rostliny, agama sice zelené nejí, ale náhoda je přece, vy víte kdo. Na zasazení do terária jsou vhodné různé Draceny, Datlovníky či Areca. Osobně jsem si oblíbil Datlovník kanárský a agamám se líbí a není jí jej. Také můžete použít různé umělé rostliny, avšak ty už vlhkost nepodrží, ale pro dozdobení je také používám.

Nezbytností je spleť větví po celém prostoru. Na zem zvířata slézají pouze příležitostně při koupání či ochlazení a podobně. Jestliže si chceme pořídit větve z přírody, tak nejvhodnější jsou dubové a bukové, větve ovocných stromů musíme častěji měnit. Dávejte také pozor na výrobu vlastních terárií a na použití různých toxických látek. Toxická lepidla a barvy mohou agamám škodit. Nejčastěji si doma chovatel vyrábí stěnu pro agamy, tady důrazně pozor na různé laky a podobné, protože stěny silně zapáchají až několik týdnů, proto se musí nechat po delší dobu venku větrat.

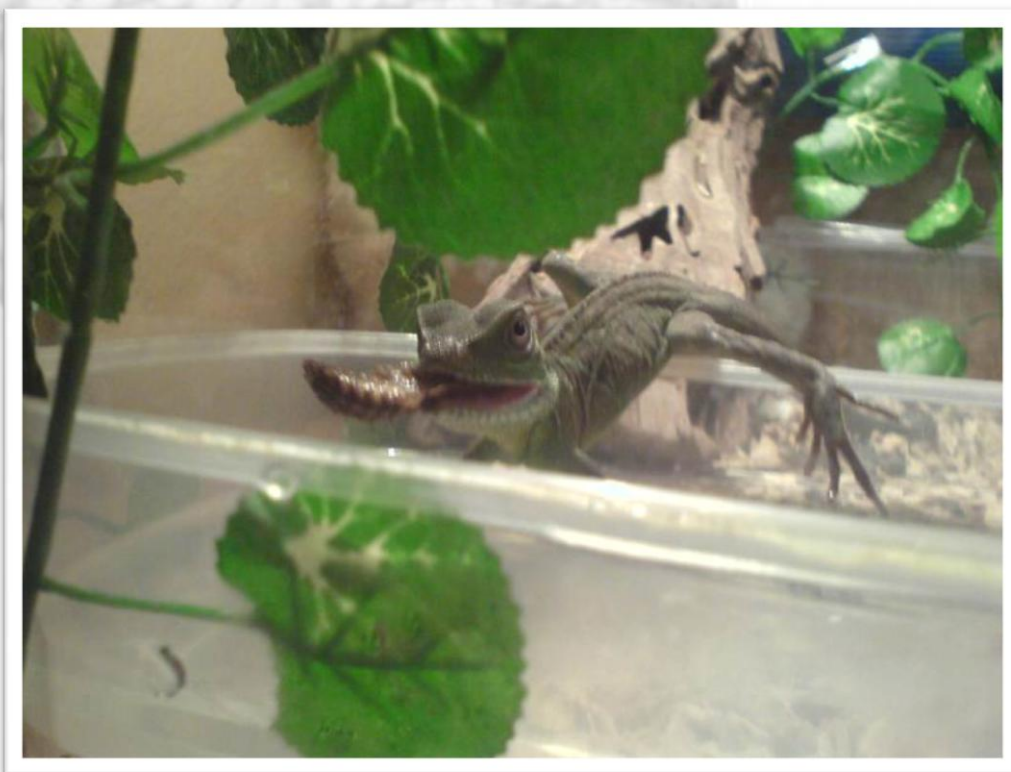

Karanténní terárium a první setkání zvířat

Nově příchozí jedinec do chovu by měl být umístěn, na minimálně měsíc až dva, do karanténního terária. Důvodem tohoto kroku je zamezení rozšíření možných nákaz, která se zvířetem mohou přijít. Vybavení karanténního terária by mělo být jednoduché, účelné a hygienické. I přes svou jednoduchost by však mělo splňovat základní podmínky pro chov – teplota, vlhkost a UVB. Pro karanténu použijete terárium, kde jako podklad nejlépe dáte papírové utěrky, které jsou hygienické a hlavně jednoduše vyměnitelné. Vybavením jsou dále větve, miska s vodou, UVB zdroj a tepelný zdroj. Po celou dobu karantény by současně chovaná a nová zvířata neměla přijít do styku. Vhodné je, např. u jedinců z importu či od méně důvěryhodného obchodníka, nechat provést koprologické vyšetření (vyšetření trusu). Toto vyšetření odhalí vnitřní parazity a cena se pohybuje od 80 do 200 Kč a provede jej každá větší veterinární ambulance nebo vzorek odešle ke zpracování.

A je po karanténě...

Po proběhnutí karantény již můžete zvířata dát k sobě, avšak zde mohou začít první problémy. Nesmíte opomíjet velikost zvířat, to znamená, že k dospělé skupině neumístíte mládě. Rozdíl velikosti mezi zvířaty by měl být max. 12 cm, menší a slabší zvířata jsou stresována většími a také často napadána. Dalším častým problémem bývá hektické běhání a narážení do skel, které vede až ke krvavým zraněním tlamy. Důvodů je více – malé terárium, agresivita mezi zvířaty, nevyhovující podmínky nebo jsou skla v rovině s podlahou.

Vícedruhové terárium

Agama vs. kočka a pes?

Mají agamy vrozený strach z koček, psů či lidí? Ano, bojí se jakékoli živé věci, která je větší než oni. Mohou však tento strach překonat? V případě člověka je to jednodušší, zvíře si po čase dokáže zvyknout na lidský kontakt a umí i člověka částečně respektovat. Horší je to s domácí kočkou či psem, učit agamu na kontakt s nimi je, myslím, velmi pošetilé až bláznivé a hlavně nebezpečné. Nikdy nemůžete ručit za chování svého psa nebo kočky! Pokud doma máte tato zvířata, bylo by v nejlepším zájmu agamy, držet psa nebo kočku v jiné místnosti, když si agama zrovna dává vycházku. Setkáme se s reakcí „mrtvého brouka“ (nebo pomateného útěku), když agama zpozoruje např. kočku, přilehne k zemi, ztmavne a nehýbe se (možný pokus o maskování před nepřítelem). Proto agamu zbytečně nestresujte a mějte terárium zajištěné tak, aby se do něj nedostala žádná nechtěná návštěva z venčí. Existují i výjimky, kdy někdo hlásá, že kočka a agama jsou nejlepší přátelé, ale na to bych nespolehal a nikdy nenechal agamu a kočku pohromadě a natož ještě bez dozoru, to by se pak mohlo stát, že z agamy Vám zůstane jen ocásek.

Agama vs. bazilišci a jiné agamy či chameleoni?

Stále častěji jsem zasypáván dotazy, zda můžeme Agamu kočičinskou chovat společně s ještěry jiného druhu. Osobně vždy odpovídám, že v domácím prostředí nejsme schopni poskytnout dostatečně velké terárium s odpovídajícími podmínkami pro více druhů. Možným kandidátem pro společný chov je teoreticky nějaký druh z bazilišků nebo z agam např. Hydrosaurus. Jestliže bychom se opravdu rozhodli chovat více druhů v teráriu, tak doporučuji více výhřevných míst, prostorné terárium a celkově vyhovující podmínky. Do pralesního terária samozřejmě nebudeme dávat např. pouštní ještěry. Kombinace Agam kočičinských a vousatých je vražedná. Také často by lidé kombinovali s chameleony, tady důrazně říkám NE, jelikož chameleoni by se mohli utopit ve vodní nádrži, která u agam nesmí chybět. Za další by bylo zvíře neustále ve stresu, jelikož je to chameleonům vlastní.

Agama vs. leguán zelený?

Kombinace za kterou můžeme poděkovat našim zverimexům. Lidé mě často bombardují, proč říkám, že se nemají chovat společně, když ve zverimexu to viděli, avšak to neznamená, že je to správné. Pro začátek jen porovnejte velikost dospělců – u leguánů klidně i 180 cm a u agam, málo kdy přesáhne 85 cm. Také hmotnost leguána je mnohonásobně větší a tak když takový dospělý leguán přisedne na agamu, může jí způsobit vážná zranění. Drápy leguánů jsou ostré a mohou agamě opět ublížit. Leguán má také silné čelisti a ostré zuby, v dospělosti vyžadují větší prostor a také mají značné teritoriální chování a nepočítám agresivitu během páření. Dalším problémem může být potrava. Leguán je býložravý a agama hmyzožravá, to může znamenat pro leguána problém, jelikož se bude potkávat s hmyzem, kterému i neodolá a sní jej, přitom leguáni jsou striktní býložravci a cokoliv živočišného je spíše na škodu. Na druhou stranu by bylo fajn vidět agamu jíst něco zeleného z jídelníčku leguána, avšak to se v zajetí stává méně častěji, kdežto v přírodě se zeleně nebojí a žerou ji. Jestliže opravdu chcete tyto dva druhy chovat pohromadě, tak si uvědomte, že podmínky mají podobné, ale jejich jídelníček je úplně rozdílný a proto nenuťte leguána, aby musel jíst hmyz a poté aby pomalu a bolestivě umíral např. na selhání ledvin. Ve zverimexu se to možná neřeší, ale chovatel by pro svá zvířata měl chtít jen to nejlepší. A uvědomte si také to, že ze začátku, kdy budou obě zvířata stejně velká, nemusí být až tak velké problémy, ale ony po čase přijdou, dle mého názoru.

Agama vs. ostatní ještěři a obojživelníci?

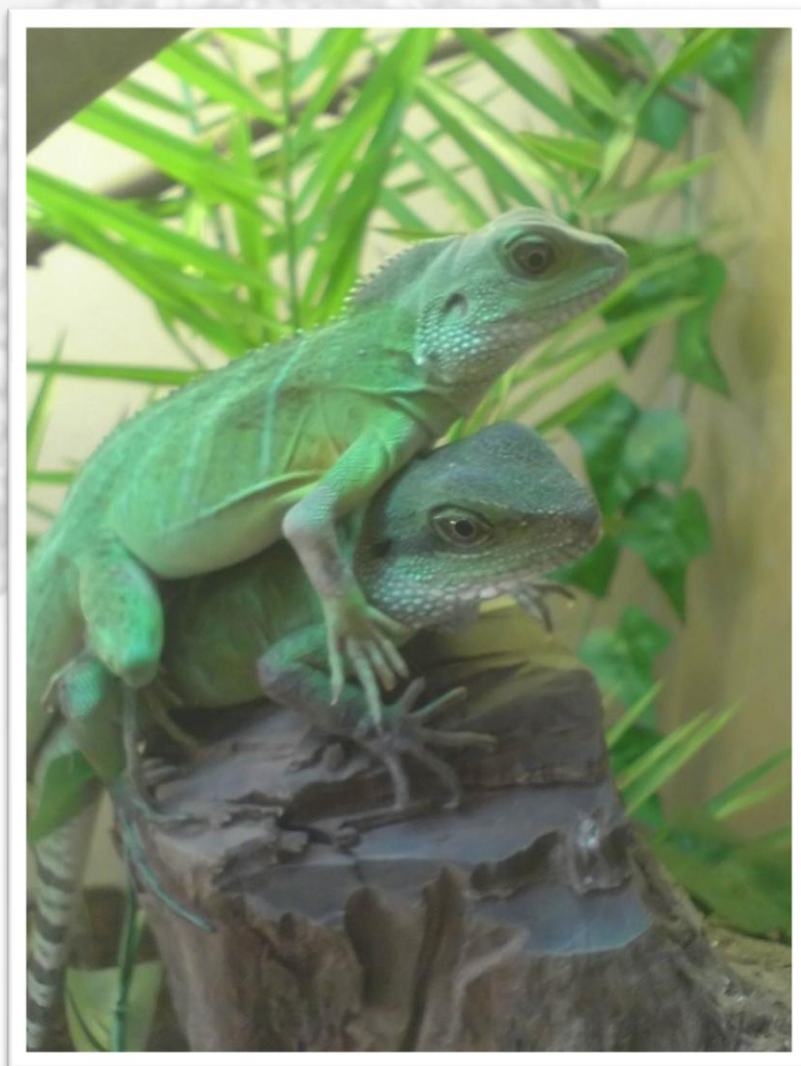
Jak už jsem psal výše, některé druhy by spolu teoreticky chovat šly, ale osobně bych to nepraktikoval. V žádném případě tedy nekombinovat s ještěry, kteří vyžadují jiné podmínky, např. gekončík noční, který vyžaduje suché a teplejší prostředí, nebude dobrým spolubydlicím, nemluvě o velikosti gekončíka, který by mohl být i chodící svačinou pro agamu a mohla by mu tedy značně ublížit. Anolisové? Druh s podobnými požadavky na chov, avšak opět o hodně menší než agama a proto by byl opět středem útoku. Chov s obojživelníky mi přijde zcela zavrženíhodný, ti s podobnými požadavky jsou strašně malí, takže by je agama chtěla sníst a také většina obojživelníků vypouští při obraně různé toxiny, které by pro agamu nemusely být příjemné.

Agama vs. vodní či suchozemské želvy?

Další druh z říše plazů, na který se často lidé dotazují. Pokud máte opravdu velké terárium a případně s 2 vodními nádržemi, tak byste mohli být schopni chovat vodní želvy společně s agamou. Avšak většina z nás, není schopna takové podmínky poskytnout a proto často želva i agama plavou společně v jedné nádrži. Nezapomínejte, že želvy jsou zvědaví tvorové a mnohé vodní želvy jsou opravdu velmi dravé a takový ocásek agamy či dlouhé hubené prsty na končetinách jsou pro želvy opravdu velkým lákadlem a často ochutnají. Čelisti želv jsou docela silné, takže agamě opravdu hrozí nebezpečí. Také trus suchozemských želv může obsahovat různé pro agamu škodlivé bakterie a může se pozřením trusu nakazit a to je zcela zbytečné. Proto opět upozorňuji, abyste si takovýto společný chov ještě jednou pořádně promysleli.

Agama vs. hadi?

Agamy jsou naprosto vyděšené z hadů. Jejich reakce na hady jsou nepředvídatelné a panické. Proto společný chov agamy s jakýmkoliv hadem je nemožný, nepočítaje odlišné podmínky chovu a základní péči. Takovýto chov je velice riskantní.

Potrava

Nejdůležitější otázkou je asi jak často a čím krmit. Frekvence krmení je různá - mláďata krmíme denně a u dospělců se názory různí - buď můžeme krmit denně po menších dávkách nebo krmíme 3x do týdne. Já osobně krmím dospělé ob den a když nechtějí, nabídnu jim více další den. Potrava agam se skládá z různých druhů hmyzu (cvrčci, švábi, kobylky, sarančata a další), z malých myší (holátek či skákavek), ryb a také ze žížal nebo červů. U mladších agam bych nedoporučoval sarančata, jsou na ně moc velká, tvrdá a někdy se jich také bojí. Ve volné přírodě jsou agamy dobrými lovci a orientují se jen na hýbající se kořist, ale v našich podmínkách se brzy naučí přijímat i usmrčenou kořist (rozmrzlá holátka). Při krmení bychom měli dbát na různorodosti podávané potravy a nespadnout do kolejí monotónní výživy.

Hmyz

Obsahuje velké množství fosforu a nízký obsah vápníku, také má většina nestravitelné obaly. Můžeme také krmit moučnými červy a Zophobas, avšak dávejme si pozor, tento typ stravy je velmi tučný, obsahuje moc chitinu a málo vápníku - já osobně zkrmuji „moučňáky“ či „zofobase“ jen tak 1x za 14 dní pro oživení a nebo pro nabuzení chutě. Největší úlohu hrají „moučňáci“ při rozkrmování po nějaké nemoci či nechutenství. Další oblíbenou pochoutkou bývají švábi - výborný obsah vápníku a dalších látek. Někteří chovatele mají odpor ke švábům či strach ze zamoření bytu, avšak doporučují zkrmovat i je, navíc si velmi snadno můžete založit vlastní chov švábů a hned se nějaká koruna ušetří.

Žížaly

Obsahují poměrně vysoké množství vápníku a jsou vyváženou stravou - jsou měkké a tak nehrozí zaklínění ve střevech. Po krmení žížalami bývá řídkší stolice. Žížaly můžeme zakoupit ve zverimexu či v prodejnách s rybářskými návnadami a ty poté doma uchováváme v dobře větrané nádobě se zeminou a v chladu. Také na ně můžeme vyjít do přírody, ale vyvarujme se místům hnojišť a zemin, kde se chemicky hnojí.

Hlodavci

Holátka obsahují vysoké množství vápníku a bílkovin a proto by měly být součástí stravy. Jsou vhodnější než ryby, ty obsahují méně prospěšných látek a slouží spíše jako zpestření či pobavení pro agamy. U holátek bychom měli dávat pozor na množství, 1x týdně doopravdy postačí. Holátka můžeme mít doma v mrazničce v zásobě, ale důrazně upozorňuji, že holátka se před zkrmením musí rozmrazit.

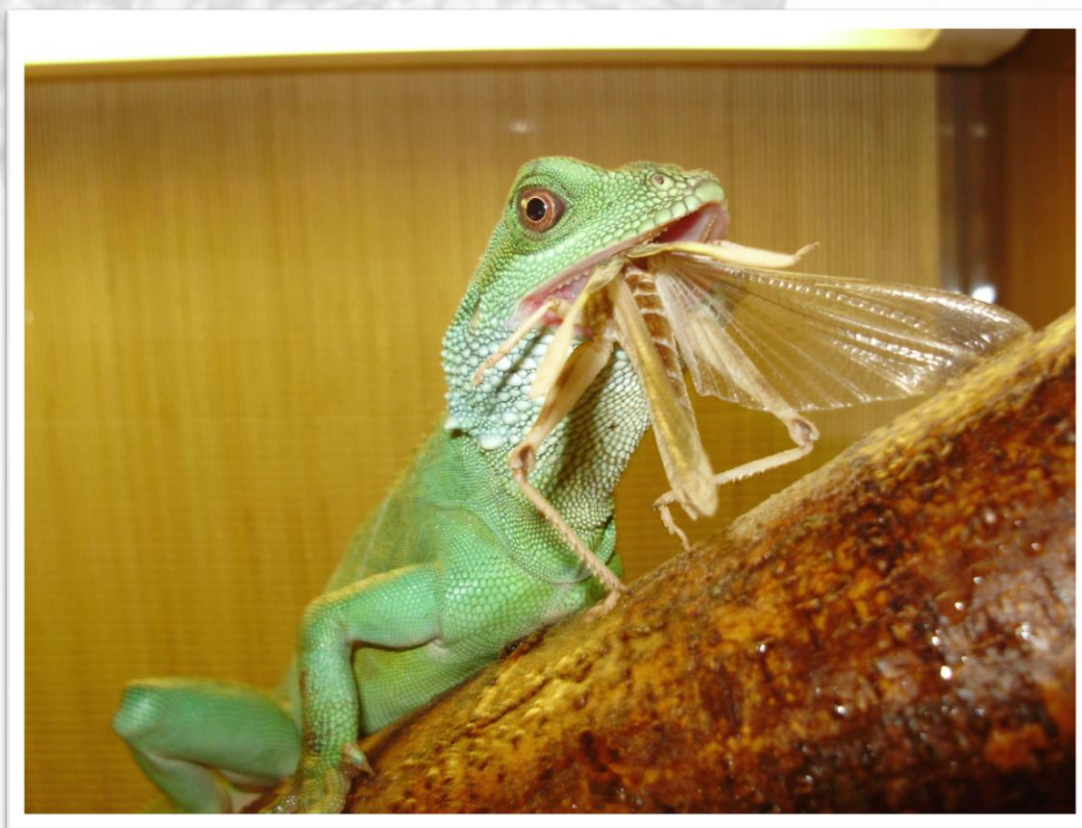
Ovoce a zelenina

Asi nejvíce diskutovaná součást stravy. Některé agamy opravdu ovoce a zeleninu milují, avšak ostatní si ji ani nevšimnou. Největším přínosem ovoce a zeleniny je přísun tekutin a vitamínu, avšak jedná-li se o vápník, tak nic převratného nečekejte. Dle výzkumu (Ziegler, 2002) začínají agamy jíst ovoce a zeleninu s přibývajícím věkem (okolo 6 roku). Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že agamy pojídají zelené - např. 4-letý samec rád zakousne jablko, čínské zelí či meloun.

Často se stává, že agama některé dny potravu odmítá, panika není na místě, je jen potřeba lehce zaběhlý systém stravování obměnit a také zkontrolovat podmínky v chovu, zda nedošlo k nějakým změnám, které agamě nevyhovují. Velice důležitou složkou potravy jsou **vápník, minerály a vitamíny**. Vhodné jsou například drcené vaječné skořápky smíchané s minerály. Osvědčené jsou také vápníkové tablety rozpuštěné v bazénku v teráriu či volně rozsypaná sépiová kost. Z počátku mé agamy o sépii nejevily zájem, ale nyní si aspoň kousek denně vezmou a nemyslím si, že by měli takový nedostatek, jelikož jim vitamíny a minerály podávám při každém krmení, ale asi jim sépie chutná. Už mnohokrát jsem četl, že někdo krmí agamy konzervou pro kočky a podobnými - důrazně všechny prosím, aby si z nich nebrali příklad. Konzervy nejsou nijak prospěšné, zatěžují ledviny a játra, bývají i docela slané a kořeněné, což pro agamy není vůbec vhodné.

Z vitamínových doplňků postačí NutriMix REP, Plastin, Roboran nebo TerraVit, které dávkujeme dle návodu. Pro zdravé stravování je také důležitý poměr druhů potravy - hmyz by měl tvořit 40 - 50% , žížaly 10 - 20% , holátka 20 - 40% a ovoce a zelenina asi 10%. Velmi vhodné je naučit agamy na krmení z ruky, máte díky tomu dokonalý přehled o tom, co agama sní a také hmyz neběhá po teráriu. Určitě každého zajímá, kolik by měla agama sníst. Mláďata sní obvykle 2 cvrčky za den, poté 4 cvrčky a postupně se dávka zvyšuje, to poznáte sami. Např. dospělá agama sní 3 holátka nebo 20 cvrčků a 8 švábů úplně s přehledem. Osobně si vedu záznamy o krmení, což bych doporučoval všem a také jednou měsíčně agamy vážím a měřím.

Krmení	% bílkovin	% tuku	% vápníku	% fosforu	kcal / g
moučný červ	22,3	14,9	0,26	0,23	2,74
cvrček	55,3	30,2	0,23	0,74	
žížaly	10,39	7,2	1,18	0,90	4,71
myši (1-2 dny)			1,60	1,80	
myši (7-10 dnů)			1,40	1,30	
myši (dospělé)	19,8	8,8	0,84	0,61	2,07
potkani	7,6	1,9	0,54	1,35	0,69

Chov krmného hmyzu

Chov švábů

Osobně preferuji plastové nádoby s uzavíratelným poklopem, abychom se nemuseli bát, že nám švábi utečou. Existuje mnoho druhů švábů, z nichž někteří dokážou lozit i po hladkém povrchu. Použít můžete také staré nepotřebné akvárium, na které si vyrobíte víko, jelikož i mezi po skle nelezoucími šváby najdete takové šikuly, kteří se z akvária dostanou po silikonu, který v rozích drží skla akvária. Setkávám se také s postupy, že někteří chovatelé natrou horní část chovné nádrže vazelinou a šváb se přes ní nedostane. Volba je nyní na vás – avšak u obou variant nezapomínejte na kvalitní větrání – větší část stropu předělat sítkou, aby byla zajištěna dostatečná cirkulace vzduchu. Osobně používám boxy se velikosti 35*35*25 (d*š*v), kde jsem na začátek umístil okolo 100 dospělců. V otázce substrátu se názory různí – někteří chovají na suchu a na proložkách od vajec, ale já osobně ještě preferuji asi 3 cm vrstvu lehce vlhkého lignocelu a proložky od vajec. Švábi preferují teplotu okolo 29°C a raději tmavší prostředí. S nižší teplotou se samozřejmě snižuje rychlost rozmnožování. Osobně vytápění řeším tak, že neprůhledný box mám na teráriu nad osvětlením. Chovná nádrž by se měla asi po půl roce vyčistit, jelikož může začít zapáchat. Avšak vyzoroval jsem, že při přemístění do nového prostředí se reprodukce snížila, proto dávám část starého substrátu do nového. Možná, že je to jen čistá náhoda, ale švábi se pak množí jako ve svém bývalém prostředí. Rozjetí kolonie potřebuje čas, proto ze začátku nezapomínejte, že se švábi nemnoží. Švábi samice kladou malé ootéky, které se vyvíjí asi 2-6 týdnů (dle druhu a prostředí) a z nich se poté líhnou malí švábi. Osobně ootéky umísťuji od dospělých švábů do zvláštního menšího boxu, ale v případě B. dubia do nádrže nijak nezasahují. K otázce krmení – švábi nejsou vůbec nároční a sežerou snad vše, co jim dáte. Nezapomínejte však na pestrost stravy – čím lépe a hodnotněji šváby vykrmíte, tím lepší potravu poté předkládáte svým chovancům. Z potravy – ovoce, zelenina, vločky, granule, chléb a další. Z vlastní zkušenosti můžu říct, že jim šmakují krmiva pro rybičky. Kupuji jim krmení pro akvariijní ryby od JBL. Nyní už je jen na vás, pro jaký druh švábů se rozhodnete a s kterým svůj chov začnete.

Chov cvrčků

Pro udržení cvrčků při životě budeme potřebovat prostornější a vyšší nádobu s velkým množstvím otvorů nebo stačí vyřezat větší část ve víku a překrýt ji prodyšnou látkou či sítí. Dno nádoby vyplníme substrátem – oves, otruby, hobliny a podobně ale suchý substrát. Je dobré použít takový substrát, který by mohl sloužit i jako samotná potrava. Do nádoby dejme nějaké mističky, na které budeme umísťovat potravu – zeleninu (mrkev, čínské zelí, salát a jiné) či ovoce. Osobně se mi osvědčilo také krmení JBL krmivem pro akvariijní ryby, cvrčci jsou po tom pobláznění a žerou to. Dále by v nádobě neměly chybět proložky od vajec nebo rolička po toaletním papíru – toto slouží jako úkryt pro cvrčky. Často se stává, že se cvrčci bez úkrytu napadají a požírají. Do takto vybavené nádoby již cvrčky můžeme umístit, měli by v těchto podmínkách přežít delší dobu. Častým problémem je nedostatečná cirkulace vzduchu, proto neopomínejme dostatečné větrací otvory. Také musíme nesežranou potravu často měnit, aby nedocházelo k hnití, plísní a následným úhynům. V dnešní době jsou v módě i vitamínové doplňky pro cvrčky, které je dotují vitamíny a jsou poté potřebné pro zvířata, která budeme cvrčky krmit. Tyto vitamínové doplňky bývají ve formě prášku, jež zalijeme vodou a promění se v želé a to cvrčci žerou. Jestliže bychom se chtěli pustit i do odchování cvrčků, budeme muset do nádoby umístit malou nádobku s vlhkým substrátem, kde samice budou klást vajíčka. Tuto nádobku musíme po čase z dát do jiné nádoby, aby vajíčka nepožírali dospělci. U vajíček musíme dodržovat vlhko, asi po 14 dnech uvidíme malé cvrčky. Odchovná nádoba by měla být tedy vlhká (pro snadné svlékání cvrčků), obsahovat také úkryty a potravu. Asi po 3 týdnech jsou mláďata ve velikosti ½ dospělého a nyní je už můžeme přemístit do nádoby s dospělci. Odchovávat cvrčky není nijak složité, jen to potřebuje dodržet výše popsané podmínky.

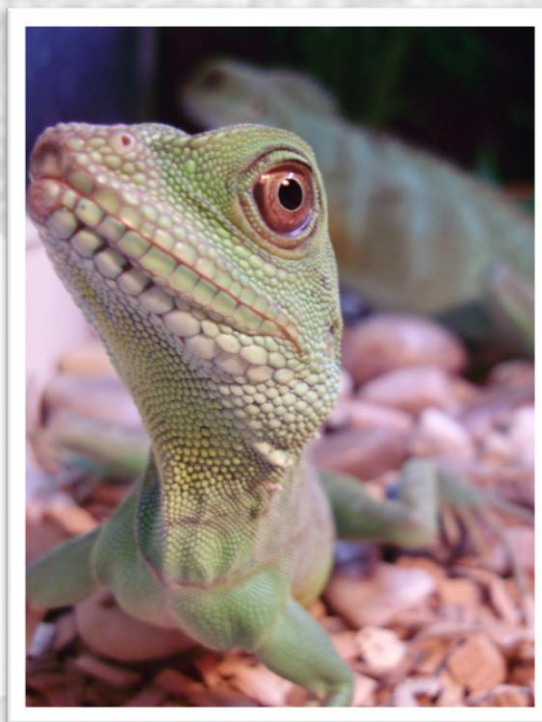
Chov sarančat

Pro chov sarančat budeme potřebovat dvě větší nádrže (50*30*30). Do jedné nádrže umístíme dospělého a do druhé nádrže menší a střední sarančata. Pro čerstvě vylíhlá použijeme menší uzavřený plastový box, který máme v nádrži s mladšími. Obě nádrže musí být dobře odvětrané. Přední a vrchní stranu nádrže by z velké části měla tvořit síťka, ale pevná kovová, aby ji sarančata neprokousala. Vnitřní vybavení by mělo tvořit – seno (jako podestýlka), složky od vajec, žárovka (pro osvětlení a výhřev) a na dně topný kabel (pro noční výhřev).

Teplotu nádrže bychom měli udržovat v rozmezí 28° C až 30° C a to po celých 24 hodin, právě proto bude nutný topný kabel. Žárovkou svítíme od 6:00 do 20:00 a světelný kužel směřuje dolů. Vlhkost bychom měli udržovat co nejnižší, nerosíme ani neumísťujeme do nádrže nádobky s vodou, dostatek vody získají sarančata z potravy. Krmíme převážně zeleninou, ovocem a travinami – saláty, čínské zely, slupky jablek, smetánka, seno a další. Jestliže splníme výše popsané podmínky, neměl by být problém ani s množením. Při správné teplotě a nízké vlhkosti kladou samice vajíčka do námi připravených nádobek se substrátem – s vlhkým a ne mokrým. Nádobky s nakladenými vajíčky (snadno poznáme díky dírkám, které samice při kladení vyhlubují) přemístíme do malého odchovného plastového boxu a zhruba za 10 dní se derou na povrch ze substrátu mláďata. Malá sarančata poté chováme obdobně jako velká. Jakmile dosáhnou více než centimetrové velikosti, otevřeme plastový box a chováme je se středně velkými až do dospělosti, poté opět přemístíme a celý cyklus se opakuje. Existuje mnoho způsobů jak sarančata chovat, každý má zajisté svůj vlastní styl, avšak výše popsaný návod se mi osvědčil a věřím, že se osvědčí i vám ostatním.

Švábi Shelfordella tartara

Rozmnožování

Agamy jsou pohlavně dospělé asi okolo 2. roku, je však bezpečnější připouštět samice starší a odrostlejší, u mladých a malých samic hrozí retence snůšky. Rozeznání pohlaví v mladším věku nebývá příliš snadné, avšak řekneme si nějaké znaky. Hlava samců je větší a táhne se jim od očí černý výrazný pruh. Hřeben na krku je vyšší a tělo je celkově mohutnější. Také trny na hřebenu jsou vyšší a také na ocase jsou trny podobné výšky. Můžete si také všimnout, že pod trny je chrupavčitý hřeben, který je vyšší u samců. Femorální (stehenní) póry jsou širší a temnější, u samic jsou málo zřetelné. Samice jsou více hruškovitého tvaru a jejich ocas je více zakulacený. Kopulace trvá asi 10 - 20 min. Během páření může dojít i ke zranění samice, někdy je lepší po páření dát samici do jiného terária. Samice začíná klást vejce asi 2-3 měsíce po kopulaci a týden před snůškou začne být nervózní a nežere. Někdy je lepší dát samce pryč, ať je samice klidnější a naklade vajíčka. Je nutné připravit místo pro snůšku - vlhký písek nebo rašelina - vrstva musí být vysoká alespoň 10 cm. V období březosti samice bychom měli dbát na kvalitní stravu plnou vápníku a zvýšit příjem vitamínu a dalších minerálních látek. Nakladená vajíčka poté musíme přemístit do inkubátoru, použil bych jako poklad vermikulit. Dávejte pozor, ať vejce zůstanou ve stejné poloze jako byla kladena, tím myslím, abyste vrchní stranu nedali dolů. Inkubace probíhá v různých typech inkubátorů, osobně doporučuji vlhký inkubátor, kde teplotu držíme asi 28°C. Inkubační doba je 55 - 80 dní, dle teploty. Mláďata bývají dlouhá přibližně 12 - 15 cm. Mají kulatou hlavičku s velkýma očima. Asi po 2 - 10 dnech začínají sama přijímat potravu. Podáváme přiměřeně velké cvrčky, nymfy švábů. Mláďata mějme odděleně od rodičů a také po menších skupinách pro snadnější přehled. Udržování teploty, UVB záření, vlhkost a vitamíny - to vše je samozřejmostí.

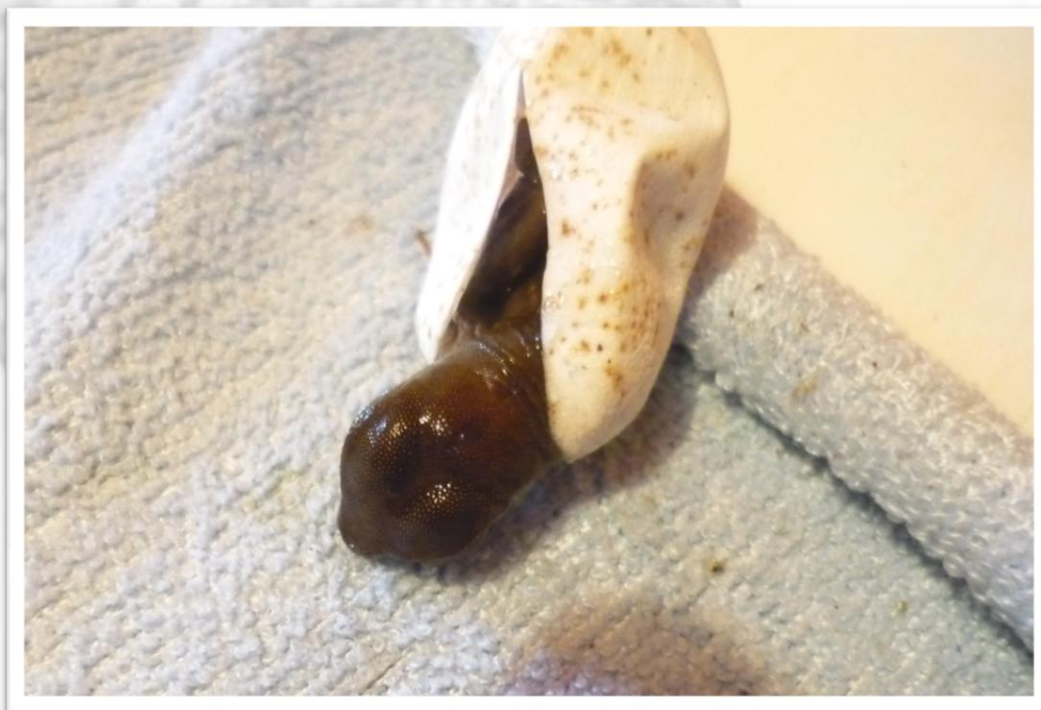
Samec

Samice

Stavba inkubátoru

Pro inkubování oplozené snůšky máme vícero typů inkubátorů – suchý a nebo vlhký. Inkubátory můžeme zakoupit originální, avšak za vyšší ceny než jsou jejich výrobní a nebo si můžeme sestavit svůj vlastní. Osobně používám pro inkubátor vlhkého typu a nemohu si stěžovat, důkazem jeho spolehlivosti jsou odchována mláďata, která mívám. Jeho výroba není nijak náročná a každý zdatný terarista si s tím jistě dokáže poradit a věřím, že většinu součástek má doma se povalujícími, jak tomu bylo u mě. Základem je akvárium, které slouží jako inkubátor. Potřebné součásti jsou akvarijní topítko s termostatem, teploměr, vlhkoměr, plastové víko, hrubší savá látka, drát, plastová nádoba, polystyren (či koberec). Nejprve celé akvárium oblepíme polystyrenem či kobercem, abychom zajistili tepelnou izolaci a zamezili ztrátám tepla. Do akvária upevníme akvarijní topítko a zalijeme vodou, nastavíme na termostatu teplotu, na kterou chceme vodu vyhřívat – osobně jsem nastavil 28°C. Správné nastavení ověříme měřením tak, aby **v inkubátoru byla teplota 28°C - 30°C**. Poté na hrany akvária upevníme dráty a uděláme jištění pro plastovou nádobu, která bude viset nad vodou a budou v ní oplozená vejce. Osobně jsem však použil většího kamene, na který ještě přišla mřížka, pro případné vylíhnutí mláďat v mé nepřítomnosti, tak aby se neutopily a až na mřížku jsem postavil nádobu s vajíčky. Jako inkubační substrát používám vermikulit, který prolíjí vodou a ten drží vejce ve vlhku po celou dobu inkubace. Jako víko jsem použil plastovou desku, která byla povlečená savou látkou a to hlavně proto, aby se sražená vlhkost zachycovala a nekapala zpět na vejce. Desku jsem udělal o něco kratší, aby byla zajištěna i výměna vzduchu. Inkubátor ač vypadá primitivně, fungoval a funguje a jeho pořizovací náklady byly takřka nulové, jelikož jsem veškeré součásti měl doma zbytečně se povalující. Na internetu naleznete mnoho dalších návodů, možná pro mnohé jednodušších či lepších, záleží jak se rozhodnete a kolik šikovnosti máte.

Líhnoucí se mláďe

Základní zdravotní problematika

Roztoči

Symptomy - šedobílý trus parazitů na kůži - převážně v okolí očí. Roztoči jsou viditelní jako malý živočichové (velikost špendlíkové hlavičky a černé zbarvení) pohybující se po ještěrovi. Živí se krví hostitele a napadají především místa s měkčí pokožkou pod šupinami.

Terapie – Frontline Spray. Aplikujeme spray a rozetřeme po kůži, vyvarujeme se očím. Jestliže zvíře získá roztoče ve svém teráriu, je nutno terárium vyčistit a použít můžeme opět Frontline a poté vymyjeme.

Klíšťata

Symptomy – klíšťata jsou organismy, které se zakusují pevně do hostitele a sají z něj krev. Jsou to viditelní silně zploštělí členovci, přisávají se v místech s měkčí kůží – oblasti ramenního a kyčelního kloubu.

Terapie – klíšťata bychom neměli násilím odtrhávat, jelikož je zde riziko špatného vyndání a často zůstane kousací aparát v ráně. Můžeme opět použít Frontline a klíště otrávit, pro zběhlé je možné i ruční vytažení, ale musíme být opatrní.

Poranění

Symptomy – rány po kousnutí, vylomené zuby, ulomený ocas či odtržené prsty a ostatní poranění.

Terapie – proti infekci je vhodné potírat ránu 3x denně masti či naředěným roztokem Betadine, osobně raději používám ATB mast Framykoin. Rány nezavazujeme a ani nepřelepujeme. Je lepší při větším zranění zvíře umístit do karanténního terária, při vážnějších poraněních je nutný chirurgický zákrok.

Problémy se svlékáním kůže

Symptomy – obtíže při svlékání kůže, časté svlékání. Příčinou mohou být chyby v chovu, vnější parazité, nedostatek či přebytek vitamínů. Při nadměrném svlékání vzniká nebezpečí vyčerpání zvířete a příčinou může být nadměrné podávání vitamínů.

Terapie – zkontrolovat podmínky chovu, podávat více či méně vitamínů, zvýšit vlhkost.

Otok očních víček

Symptomy – nateklá oční víčka, výtoky z očí. Nedostatek vitamínu A a nebo také záněty oči mohou způsobovat tyto otoky.

Terapie – Poskytnout dostatek UVB paprsků a vitamínů, zalepené oči denně 3x vyplachovat sterilní oční vodou (Ophthalmo) a podávat kapky (Ophthalmo Septonex), také možno dotovat zvíře Hydrovitem AD3 po dobu 2 týdnů (první tři dny podáváme denně, poté každý 3. den – celkem maximálně 5 dávek, v případě nezlepšování stavu je nutná návštěva specialisty).

Třesavky a křeče

Symptomy – ze začátku pouze nepatrné vibrace a chvění, po čase se chvějí končetiny a ocas pokaždé, když ještěra vyrušíme. Když se vezme zvíře do ruky, lze cítit vibrace jeho těla. S pokračujícím neléčením této poruchy zůstává již zvíře polehávat, nepřijímá potravu, nechá se obrátit na záda a nevrátí se zpátky. V takovém stádiu již nebývá možnost zvířeti pomoci.

Terapie – včasné a vysoké dávky vitamínu B, nutno stanovit dávky veterinářem a 3-5 dnů píchat injekce do svalů předních končetin. Při injekcích je možno ještě dotovat zvíře tabletami B-komplex. Injekčně či perorálně dáváme Neuron B až do úplného uzdravení.

Edematózní otoky

Symptomy – otoky především končetin, často doprovází třesavku.

Terapie – stejně jako u třesavky, k tomu ještě zvýšená dotace vápníku, provádět nejméně 4 týdny.

Křivice (rachitis)

Symptomy – deformace páteře, končetin a ocasu a také poškození čelisti. Vyskytuje se především v době růstu. Je způsobena dlouhodobým nedostatkem vápníku a vitamínu D, nedostatek UVB a nepřiměřeně rychlý růst působený nadměrnou teplotou a stereotypní potravou.

Terapie – Pomáhá dotace multivitaminových preparátů s mineráliemi, nedoporučuje se aplikace většího množství vitamínu D, jelikož hrozí předávkování. Zvýšit dotaci vápníku, nejčastěji injekčně do předních končetin.

Hniloba tlamy a čelisti

Symptomy – dávivý hlen z dýchacích cest, který dráždí. Nedostatek vitamínů či poranění může způsobovat hnisání čelisti. Nános hustého hlenu, tečkované abscesy a rozpad tkáně na čelistech i v tlamě.

Terapie – čištění heřmánkovým roztokem, při zanícení natírat čelist léčebnou suspenzí, kterou navrhne specialista. Dále podávat orálně multivitamin jako podporu léčby a hojení, lze podávat různé sirupy pro děti s obsahem vitamínů pro podporu růstu a proti nechutenství.

Kožní nekrózy

Symptomy – hnisavá ložiska na kůži, vyvoláváno poruchou látkové výměny či nedostatkem UVB záření.

Terapie – rozříznutí abscesu a vyčištění roztokem peroxidu vodíku, nanášet ATB mast. Zkontrolovat podmínky chovu, potravu, vitamíny a dostatek UVB záření.

Zápál plic

Symptomy – snížená aktivita, bublinky u nosních dírek, houbovitý hlen v tlamě, kýčání, trhavé otevírání a zavírání tlamy a chraplavý dech. Infekce je vyvolávána bakteriemi, které si hoví v teráriu s vyššími teplotami a bez poklesu noční teploty.

Terapie – podávání antibiotik či chemoterapeutik (sulfonamidy), ATB se používají různé a to dle původce onemocnění. Terapii stanovuje specialista, jelikož ATB mohou mít nežádoucí účinky a je zde také riziko anafylaktického šoku. Opět dotace multivitaminů pro rychlejší léčbu, doba podávání ATB přibližně 7 dnů.

Onemocnění a záněty zažívacího traktu

Symptomy – snížená aktivita, odmítání potravy, řídký a zapáchající trus a někdy také zarudlá kloaka.

Terapie – vyloučení parazitů či odčervení a nebo nasazení chemoterapeutik.

Kožní mykózy (dermatomykózy)

Symptomy – různě velké ploché skvrny se změnami na pokožce, nehnisavé. Onemocnění způsobují parazitické houby, které se snadno rozmnožují hlavně v nepříznivém klimatu – nižší teplota a vysoká vlhkost.

Terapie – obtížná léčba pokud je již podhoubí hluboko v pokožce, také komplikované určení druhu mykózy a následné léčby. Léky nasazuje veterinář a účinky se dostavují nejméně za 2 týdny.

Výhřez kloaky

Symptomy – patrné změny na kloace, výhřez sliznice. Příčinu nelze určit, vzácné, možno vyvoláno tvrdým trusem, který se snaží zvíře vypudit z těla ven.

Terapie – při včasné zjištění je možnost vmasírovat sliznici zpět pomocí vazelíny či dětského oleje, sliznice musí být očištěná. Při pozdním zjištění a hrozícím zánětu je nutno nasadit mast s obsahem ATB, denně nanášet a snažit se kloaku vmasírovat zpět. Dokud kloaka není zpět, zvíře nekrmíme. Zvíře umístíme do sterilního terária.

Výhřez hemipenisu

Symptomy – vyhřeznutý hemipenis, příčinu nelze určit, vzácné.

Terapie – vyhřeznutá část bývá značně poškozená, nelze ji obvykle vmasírovat zpět do tělního pouzdra. Specialista má možnost hemipenis zchladit a pokusit se jej vmasírovat zpět, častější je však amputace.

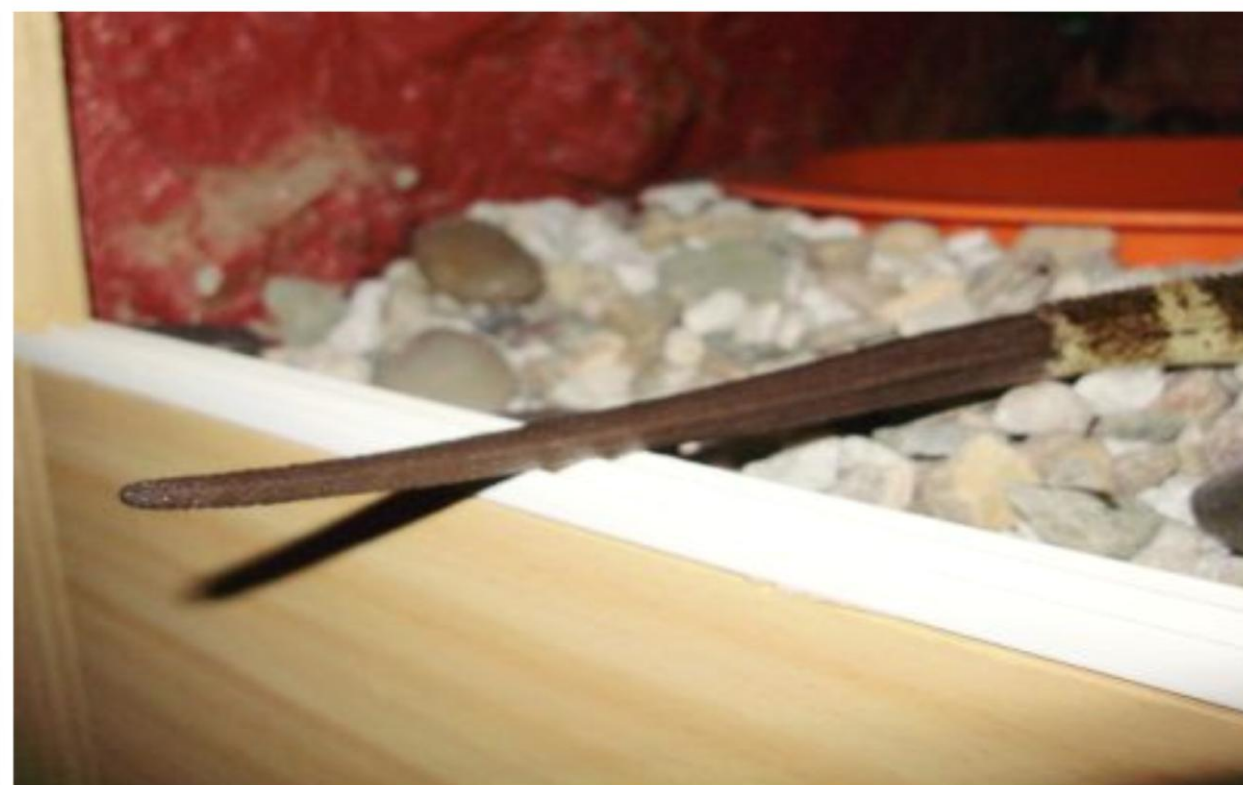
Problémy s kladením vajec (retence snůšky)

Symptomy – deformace břicha samičky, samice tlačí na prázdno, vysoká viditelnost vajec přes kůži. Příčiny nejasné, neklid a vyrušení při kladení je jednou z příčin.

Terapie – veterinář aplikuje do svalů vápník s hormonem oxytocinem nebo depotocin (pozdvolné uvolňování), který vyvolává porodní stahy. Umístíme agamu do teplé lázně, v teráriu zvýšíme teplotu, vlhkost, poskytneme absolutní klid a dostatek vlhkého substrátu pro kladení. Jestliže tento krok nepomáhá, musí být vejce vyjmuta chirurgicky, vejce, která samice nedokáže snést, umírají v těle a matka by po čase uhynula také na otravu.

Měsíční regenerát ocasu

Půlroční regenerát ocasu

Závěr a zdroje

Veškeré fotografie, u nichž není uveden zdroj, jsou osobním vlastnictvím autora a ten zakazuje jakékoliv nepovolené šíření. Celá publikace je šířena zdarma a může být nadále předávána pouze jako celek. Za případné chyby a nesrovnalosti nenese autor odpovědnost. Zdroje veškerého citovaného textu a použité literatury jsou uvedeny přímo na dotyčných stranách a v závěru, autor ctí veškerá autorská práva citovaných.

Zdroje

Strana 4 - VOSJOLI, Phillipe. *The Green Iguana Manual*. Advanced Vivarium System, 1998.

Strana 5 - BioLib - Taxonomic tree of plants and animals with photos – biolib.cz

Strana 6 – fotografie - Typické prostředí Thajska - The Parasitic Plant Connection - parasiticplants.siu.edu

Strana 19 – 21 - JES, Harald. *Ještěři jako terarijní zvířata*. Jan Vašut s.r.o. , 2002. ISBN: 80-7236-007-8

Care of The Chinese Water Dragon - www.triciawaterdragon.com

WERNING, Heiko. *Die grüne Wasseragame Physignathus cocincinus*. Natur und Tier – Verlag GmbH, 2004. ISBN: 3-937285-32-6